

Naslovnica \ Izdvojeno \ Naši komentari \ D. Dijanović \ D. Dijanović: Nakon korona-križe – koji su rizici za međunarodnu sigurnost?

Čet, 3-9-2020, 16:52:00

Najave

◀ ◀ September 2020 ▶ ▶

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
			1	2	3	4
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Komentirajte

Kolumne

Telefon

Radi dogovora o priložima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj **+385-95-909-7746**.

Davor Dijanović

Fragmenti hrvatske zbilje

D. Dijanović: Nakon korona-križe – koji su rizici za međunarodnu sigurnost?

Objavljeno: 25. kolovoza 2020.

5 komentara

Utjecaj korona-križe na promjene u međunarodnim odnosima (III./V.)

Korona-križa nije samo javnozdravstvena kriza, nije samo okidač ekonomske krize, nego donosi i potencijalne rizike za međunarodnu sigurnost. Riječ je o klasičnom primjeru tzv. crnog labuda ili „nepoznate nepoznanice“. Kao što u knjizi Nacionalna sigurnost – prognoziranje ugroza piše sigurnosni stručnjak prof. dr. sc. Mirko Bilandžić: sigurnosni analitičari sve više govore o „nepoznatim nepoznicama“, a umjesto upravljanja nesigurnostima (insecurity) sve se više upravlja neizvjesnostima (uncertainty) kao rizicima visokog stupnja čiju vjerojatnost događanja je teško predvidjeti čak i u uz uporabu znanstvene metodologije.

U kolumni za **jedan tjednik** Bilandžić ističe kako „redefinirane sigurnosne paradigme u posthladnoratovskom razdoblju postavile su (zarazne) bolesti na pijedestal sigurnosnih izazova. Zarazne bolesti postavljene su u okviru sigurnosti generalno, a nacionalne i međunarodne sigurnosti partikularno. Razlog je bio AIDS/HIV. Je li ta zarazna bolest zauzela mjesto u studijama sigurnosti i sigurnosnoj praksi zbog iskrenih i iskrenskih razloga zdravlja ili politiziranog pristupa sidi bitno povezanog s državno-centričnim shvaćanjem sigurnosti (zaraženost vojski, države u razvoju) do danas je ostalo prijeporno. Ipak, zarazna bolest dobila je status prijetnje nacionalnoj i međunarodnoj sigurnosti“. U skladu s navedenim, i Covid-19 opasan je izazov nacionalnoj sigurnosti te predstavlja smrtonosan rizik s destabilizirajućim potencijalima društvenog, gospodarskog i političkog poretka.

Na kojim bi sve područjima korona-križa mogla ugroziti međunarodnu sigurnost?

Odnosi velikih sila

Analitičari se slažu kako su pandemije i u prošlosti dovodile do promjena u globalnoj sigurnosnoj arhitekturi. Nije se toliko radilo o radikalnim lomovima, koliko o ubrzanju određenih procesa koji su postojali već i prije izbivanja epidemija odnosno pandemija. Na globalnoj razini, o čemu smo već pisali u prvome dijelu ovoga serijala, danas se vodi određena vrsta novoga hladnog rata SAD-a i Rusije odnosno SAD-a i Kine. Posebno je nadmetanje SAD-a i Kine u fokusu posljednjih godina. Započelo je kao trgovinski rat, no obuhvaća i brojna druga žarišta: od Tajvana i Hong-Konga do Tibeta i Južnoga kineskog mora.

Izbijanje pandemije dodatno je dovelo do usijanja odnosa Washingtona i Pekinga. Američki predsjednik Donald Trump često je korona-virus znao nazivati „kineskim virusom“, a postavljalo se i pitanje moguće odštete za pandemiju zbog toga što na vrijeme nije zatvorena kineska granica. Bivši Trumpov savjetnik za nacionalnu sigurnost H. R. McMaster u članku „Kako Kina vidi svijet“ apostrofira da kineski partijski lideri rano 21. st. vide kao „jedinствену stratešku priliku“ za prestizanje SAD-a kao vodeće svjetske sile i kreiranje međunarodnog poretka koji se ne bi temeljio na zapadnim liberalnim vrijednostima, već na autoritarnom kineskom modelu.

„Tukididova zamka“ – pitanje hoće li doći do sukoba sile u usponu i sile u padu (kao u Tukididovo vrijeme između Atene i Sparte) - predstavlja veliki rizik međunarodne sigurnosti danas. Svijet je danas prepun kriznih žarišta na kojima se sukobljavaju interesi velikih sila, pa tako i SAD-a i Kine, a nije zanemariv ni podatak da je prošle godine, kako je izvjestio Deutsche Welle, potrošeno rekordnih 1,917 milijardi američkih dolara na naoružanje. Riječ je o najvišem iznosu od 1988. godine. Hoće li doći do organiziranja neke „nove Jalte“, nakon koje bi došlo do određene relaksacije odnosa velikih sila, ostaje nam vidjeti.

1 klik na Facebooku za hkv.hr

Portal Hrvatskoga ku...
4,879 likes

Like Page Share

Be the first of your friends to like this

Portal Hrvatskoga kulturnog vijeća on Tuesday

HKV.HR
D. Dijanović: Nakon korona-kr...
Korona-križa dodatno će zakomplicir...

Pretraži hkv.hr

Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044

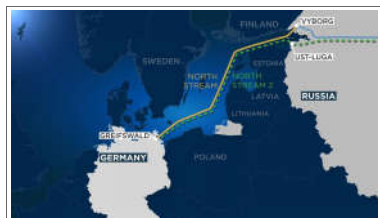

Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr

Jedan od važnijih aspekata međunarodne sigurnosti predstavlja i energetska sigurnost. Bez energenata, jasno je, ne može funkcionirati niti jedna ekonomija. Zbog energenata u prošlosti su se vodili brojni ratovi (područja bogata naftom – od Bliskog istoka do Sibira najkonfliktnija su područja svijeta), a i danas se konfrontiraju odnosi velikih sila. Pandemija korona-virusa izazvala je velike šokove i potrebe u naftnoj industriji. Na raniju naftnu krizu, uzrokovanu prijemima prije svega Rusije i Saudijske Arabije o (ne)smanjenju obujma proizvodnje nafte, nadovezala se, zbog obustave zračnog prometa usred pandemije, kriza potražnje za naftom. Prepuna skladišta u nekim su trenucima cijenu američke nafte odvela u minus.

Još veći sporovi postoje u plinskome biznisu. Sjedinjene Američke Države snažno se protive izgradnji plinovoda Sjeverni tok 2 – koji plin transportira iz Rusije u Njemačku, jer ističu da energetska ovisnost stvara i političku ovisnost. Po volji Washingtona nije niti plinovid Turski tok koji plin transportira iz Rusije u Tursku. Amerika je uvela sankcije ovim plinovodima. Motivi za takvo postupanje su geopolitičke naravi – SAD u izgradnji plinovoda vidi širenje ruskoga geopolitičkog utjecaja, ali i geoekonomski – nakon usavršavanja metode hidrauličkog frakturiranja SAD je postao najveći svjetski proizvođač energenata pa su američke kompanije i same zainteresirane za prodaju plina. Jasno je kako se ovdje radi o konkurenciji.

Velike zalihe prirodnog plina pred koju godinu pronađene su na području istočnog Mediterana, što je dodatno usložnilo situaciju na energetske karti svijeta. Levantska regija (Egipat, Izrael, Libanon, Cipar, Turska) danas predstavlja jedno od najvećih nalazišta prirodnog plina, a nalazišta su tolika da bi, prema mišljenjima nekih stručnjaka iz plinskog biznisa, mogla pridonijeti energetske sigurnosti Europske unije i supstituirati dio plina koji se uvozi iz Rusije, što je u skladu s politikom diverzifikacije koju EU promiče. Za transport plina predviđa se izgradnja najvećega podmorskog plinovoda od istočnog Mediterana od Italije. Problemi su nastali nakon što je Turska poslala brod za istraživanje energetskih resursa u područje za koje Grčka tvrdi da se preklapa s njezinim epikontinentalnim pojasom. Izravni oružani sukob Turske i Grčke spriječen je posredovanjem njemačke kancelarice Angele Merkel. Geopolitički analitičar William Engdahl smatra da su akteri koji su uključeni u sporove na istočnom Mediteranu „politički Molotovljev koktel sukobljenih interesa, koji ne samo da Tursku potencijalno suprotstavlja Cipru i Grčkoj, već i Izraelu i SAD-u, dok Rusija i Kina sve to promatraju s velikim zanimanjem“. Nema nikakve sumnje kako potencijalni sukobi oko energenata predstavljaju velike riziku po međunarodnu sigurnost, posebno u (post)korona svijetu u kojemu će svijet prolaziti kroz veliku ekonomsku krizu. Ekonomske krize, naime, često su predstavljale plodan humus za radikalizaciju međunarodnih odnosa.

Poveznice

Migrantska kriza

Migracije su danas jedan od najvećih izazova međunarodne sigurnosti. U uvodno spomenutoj knjizi Bilandžić ističe: „Migranti 'krše' fizičke i metaforičke granice država zbog čega automatski predstavljaju prijetnju buduću da su njihove stvarne i krajnje namjere, barem inicijalno, nepoznanica. Migracije dugoročno mogu postati prijetnja socijalnoj koheziji i stabilnosti države domaćina. Pitanje integracije migranata u društva domaćinskih država, ili pak socijalne otuđenosti i ekskluzije nisu bez sigurnosnih posljedica. Ti procesi mogu rezultirati ili kriminogenim dimenzijama ili

izravnim ugrožavanjem nacionalne sigurnosti. Migracije se smatraju i mogućim nasilnim političkim faktorom u državi domaćinu što može imati i negativne posljedice za odnose s matičnom državom migranata“.

Američki vanjskopolitički autor Robert Kaplan u kontroverznom članku „The Coming Anarchy“ još je 1994. upozorio da će masovne migracije kao dio nadolazeće anarhije izazvati tenzije diljem svijeta. Migracije se, ako zanemarimo površne i jednodimenzionalne poglede bliske aktivistima za ljudska prava, danas ne smatraju samo humanitarnim pitanjem, nego su već odavno ušle u sferu sekuritiziranih fenomena.

Nakon velike migrantske krize 2015. situacija je ponovno eskalirala početkom ove godine na tursko-grčkoj granici. Kao što je poznato, u Turskoj se nalazi velik broj migranata i izbjeglica, a turski predsjednik Recep Erdoğan migrante je pustio prema Europi. Loši higijenski uvjeti u migrantskim kampovima posebno su označeni kao mogući rizici za širenje virusa, pa je došlo do smanjenja migranata nakon izbijanja pandemije. Smanjenju je pridonijela i činjenica da je EU zatvorila granicu. Određeni broj migranata i dalje dolazi, što najplastičnije možemo vidjeti na hrvatskoj granici s BiH (Unsko-sanska županija), gdje čak i nakon zabrane svaki tjedan dolazi oko 300 migranata. Na granici je već danas koncentrirano oko 10.000 migranata što je dovelo do porasta kriminala i nesigurnosti na tome području.

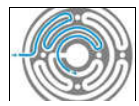
Paradigma odnosa prema migrantima znano se izmijenila od 2015. do danas. Dok je 2015. vrijedila „politika dobrodošlice“ koju je inaugurirala Angela Merkel, danas se i europski čelnici sve više približavaju stavovima mađarskog premijera Viktora. Njemački Die Welt tako je početkom ožujka ove godine primijetio: „Istočni Europljani nisu zbog toga, kao 2015., u konfrontaciji s Europskom unijom ili Njemačkom. Ne zato što su oni promijenili svoju politiku, nego zato što se Europska unija približila stavovima mađarske ili poljske vlade. Posebno Orbán smatra da su aktualni događaji potvrdili da je bio u pravu. On je bio prvi premijer u Europi koji je još u siječnju rekao da će 2020. doći do nove migracijske krize, što je argumentirao razvojem situacije u Siriji. Orbán je 2015. pozvao EU da se posveti zaštiti granica. Taj stav danas podupire većina članica EU-a. Isto tako on upozoravao da se Europa ne smije učiniti ovisnom o Erdoğanu“. Danas se sve više kao moguće rješenje reaktualizira model „gastarbajtera“ i model migracija na ograničeno vrijeme koji je predstavljao model privlačenja radne snage početkom šezdesetih godina prošloga stoljeća.

Osim migracija na druge kontinente i države, sigurnosno pitanje predstavljaju i „unutarnje“ migracije. Samo prošle godine oko 33 milijuna ljudi je postalo izbjeglicama u vlastitoj državi, dijelom zbog ratova, a dijelom zbog prirodnih i klimatskih katastrofa.

Terorizam

S migracijama se posljednjih godina sve više povezuje i pitanje terorizma. Terorizam, pri čemu mislimo na terorizam ne-državnih aktera (prije svega islamističkog predznaka) nakon 11. rujna 2011. postaje jedan od glavnih pitanja međunarodne, ali i nacionalne sigurnosti. Nakon izbijanja migrantske krize – koju su teroristi iskoristili za ubacivanje svojih „spavača“ u Europu – diljem Europe je izvršen veliki broj terorističkih napada. U napadima nisu sudjelovali

Snalaženje

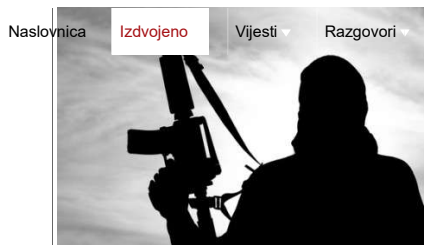
Svi članci na Portalu su

smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

Zapamti me

- Zaboravili ste korisničko ime?
- Zaboravili ste lozinku?

samo teroristi koji su ubačeni u okviru migrantskog vala Reportaže Hrvatski tjednik Kultura Domovini 2015., nego i migranti rođeni u europskim državama što je nametnulo pitanje njihove integracije u europska društva.

HKVPedija

Ponuda

Njemačke sigurnosne službe, prema pisanju Frankfurter Allgemeine Zeitunga od svibnja ove godine, procjenjuju da je učinak promidžbe popustio u odnosu na 2015. i 2016., trenutno „nema lakih meta za napade, jer nema punih trgovačkih centara, kolodvora i koncertnih dvorana, a zatvorene granice otežavaju putovanje islamskim ekstremistima“. U međuvremenu je došlo do otvaranja ekonomije i granica pa je i rizik povećan. Prema istome

izvješću njemačkih službi, posebno zabrinute mogu biti krizom pogođene države Bliskog istoka i sjeverne Afrike. Procjene europskih službi govore da bi se dugoročno mogla povećati opasnost, jer bi posljedice korona-krize na društvo i gospodarstvo mogle džihadistima poslužiti kao novo plodno tlo.

Islamska država je uglavnom vojnički pobijeđena na području Sirije i Iraka, ali i dalje nastavlja djelovati putem terorističkih akcija. Nakon što je izbila pandemija ISIL je svojim pristašama poručio da je pandemija oslabila njihove neprijatelje i da je virus najveća noćna mora „križara“. „Ovo je povoljno razdoblje jer su neprijatelji zaokupljeni borbom protiv virusa. Sada treba napasti pomagače zapada u islamskom svijetu, jer Zapad ne planira slati nove vojnike u područja zaraze. Sada je trenutak da bez milosti počinimo napade na mjesta kao što su Pariz, London i Bruxelles, jer su sigurnosne službe i zdravstveni sustavi tih zemalja, u mnogim područjima dotaknuli granice svojih kapaciteta“, stoji u priopćenju koje je ISIL poslao pod naslovom „Al Naba“.

Mogućnosti tzv. CRBN terorizma (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Terrorism) već se podosta vremena nalaze u studijama međunarodne sigurnosti, a već smo svjedočili bioterorističkome napadu pismima kontaminiranima tzv. anthraxom 2001. u SAD-u. Ranije je, 1995., u Japanu izvršen napad sarinom u podzemnoj željeznici. Stručnjak za sigurnost Gordan Corera smatra da kao što je razvijena tehnologija za daljinsko otkrivanje tragova nuklearnog materijala trebalo bi razviti i nove uređaje za skeniranje zdravlja i bioloških prijetnji.

U mnogim državama, u kontekstu pandemije korona-virusa, razmatra se i razvijanje aplikacija za praćenje kontakata zaraženih, što nameće pitanje pretjerane društvene sekuritizacije i nadzora iako, realno govoreći, već odavno živimo u vremenu kada putem društvenih mreža dajemo sve moguće podatke potencijalnim interesentima. Pitanje društvenog nadzora posebno postaje bitno zbog razvoja visokih tehnologija i umjetne inteligencije, ali i tzv. pametnih gradova koji su sveprisutniji. S ovime u vezi je i pitanje kibernetičke sigurnosti, jer je cyber prostor već odavno postao mjesto izvođenja terorističkih napada. Zapovjednik Kibernetičkog zapovjedništva američke vojske prognozira da će idući veći rat započeti upravo u kibernetičkom prostoru.

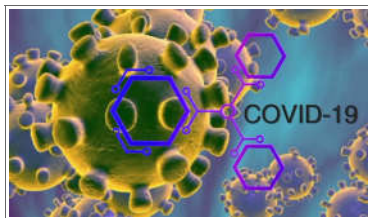
Organizirani kriminal

Pandemijsko stanje utječe i na područje organiziranog kriminala koji je odavno označen kao velika prijetnja ekonomskoj i svekolikoj sigurnosti. Posebno se pandemija reflektirala na proizvodnju i prodaju droge. Financial Times pisao je o tome da je pandemija prekinula lanac dostave i nabave, a meksičkim laboratorijima metamfetamina nedostajali su nužni kemijski agensi koji se inače uvoze iz Kine. Rad narko-mafije otežavalo je i zatvaranje zračnoga prometa. Sve je to dovelo do porasta cijena droge. Slična je situacija, zbog zatvaranja granica, bila i u području prodaje oružja. Nakon pandemije i posljedične ekonomske krize moglo bi doći do snažnoga porasta prodaje droge.

Mogući socijalni nemiri

Socijalni nemiri se smatraju jednim od najvećih rizika po međunarodnu sigurnost. Nakon ekonomske destabilizacije uzrokovane zatvaranjem gospodarstva na svjetskoj razini pojačana je prijetnja socijalnih nemira, posebno u siromašnim dijelovima svijeta. I glavni tajnik UN-a Antonio Guterres nedavno je upozorio Vijeće sigurnosti UN-a da pandemija može potencijalno povećati socijalne nemire i nasilje, što bi u velikoj mjeri narušilo sposobnost svijeta da se bori protiv bolesti. Guterres je upozorio da svijet već primjećuje „ruševne socijalne i ekonomske učinke. Ali pandemija također predstavlja značajnu prijetnju održavanju međunarodnog mira i sigurnosti“. Guterres je dodao kako bi pandemija mogla dovesti do oportunističkih terorističkih napada, erozije povjerenja u javne institucije, ekonomske nestabilnosti, do političkih tenzija i građanskih nemira na koje bi se pak moglo odgovarati oštrim represivnim mjerama.

Procjena je UN-a da bi ekonomska kriza izazvana pandemijom korona-virusa mogla oko pola milijarde ljudi gurnuti u siromaštvo. To može predstavljati plodno tlo za socijalne nemire te za velike društvene fragmentacije. Na početku gotovo svake krize ojača politički centar, no u kasnijem razdoblju, kad nastupe posljedice krize, obično ojačaju protestne i protusistemske opcije. Nije pritom isključeno niti jačanje ekstremnih opcija, i prvenstveno lijevih. Antikapitalistička retorika, karakteristična za ekstremno lijeve političke opcije, uvijek snažno ojača u razdobljima ekonomskih kriza, do te mjere kako se govori o „propasti kapitalizma“. Dakako, kriza se u takvim okolnostima koristi i za guranje radikalnih komunističkih ideja. Neke od lijevih političkih figura i u Hrvatskoj izrijekom su spominjale mogućnost „revolucije“, što je u direktnoj suprotnosti s ustavnim i demokratskim vrijednostima i utoliko predstavlja prijetnju nacionalnoj sigurnosti.

Svi navedeni rizici, ali i „nepoznate nepoznanice“, predstavljaju posebnu prijetnju pauperiziranim područjima koja karakterizira slabo gospodarenje, zaostajanje u znanosti i tehnologiji, rasprodaja društvenog bogatstva i široko rasprostranjena korupcija i kriminal. Takvi fragilni pojasevi, u kojima su obično institucije nedovoljno izgrađene, uvijek predstavljaju moguća krizna žarišta u razdoblju ekonomskih kriza, a dodatna je opasnost ako se na tim područjima sudaraju interesi velikih sila.

Promjene međunarodne sigurnosne paradigme

Stephan Blank (Foreign Policy Research Institute) apostrofira kako su najveće prijetnje danas zapravo mobilne, a najveće prijetnje 21. st. neće biti one od kojih se možemo braniti stajaćom vojskom ili sofisticiranim oružjem. Bit će potrebno preispitati samu prirodu nacionalne sigurnosti i međunarodne sigurnosti, a za suzbijanje ugroza bit će potrebna globalna suradnja.

Predsjednik Ruskog vijeća za međunarodne poslove i bivši

Naslovnica
ruski mi
pandem

Izdvojeno

h poslova Igor Ivanov smatra da je
Vijesti
noge pretpostavke o svjetskom poretku

Reportaže

Hrvatski tjednik

Kultura

Domovini

HKVpedija

Ponuda

i da je potrebna revizija načela međunarodne sigurnosti. Hijerarhija globalnih sigurnosnih prijetnji se brzo mijenja, a danas imamo posla s novim neprijateljima što zahtijeva promjenu u sigurnosnim prioritetima. „Nacionalnu sigurnost ne treba više definirati isključivo vojnim sposobnostima neke zemlje. Nuklearno oružje i drugo moderno oružje ne mogu se boriti protiv pandemije, klimatskih promjena, nekontrolirane migracije i drugih izazova s kojima se suočava čovječanstvo u cjelini i svaka država pojedinačno. Sada jasno vidimo da su mnogi stari instrumenti koje smo naslijedili iz prethodnih vremena za osiguranje sigurnosti ne samo beskorisni, već samo troše ogromna sredstva koja bi se mogla preusmjeriti u razvoj znanosti, obrazovanja i medicine“, rekao je Ivanov za ruski Kommersant.

U istome je razgovoru dodao da „postoji tradicionalna tendencija nacionalnih država da koriste vrijeme previranja u nastojanju da dobiju komparativnu prednost u odnosu na svoje tradicionalne rivale. Korona-virus je pokrenuo informativne ratove i prstom pokazao koja zemlja snosi odgovornost za širenje virusa. Vodi se žestoka rasprava o tome jesu li autoritarne države, ili demokracije bolje spremne za borbu protiv pandemije i o tome koji će se ekonomski model pokazati učinkovitijim“.

U okviru spomenutih informativnih ratova posebno treba naglasiti širenje „lažnih vijesti“ (fake news).

Sve navedeno svjedoči da će korona-kriza dodatno zakomplicirati i ovako složenu međunarodnu sigurnosnu arhitekturu. Promjena u međunarodnim odnosima i promjene međunarodne sigurnosne paradigme trebala bi biti svjesna i Republike Hrvatska. S obzirom na nesigurno balkansko geopolitičko i sigurnosno okruženje to je jedan do ključnih aspekata hrvatske nacionalne sigurnosti.

Davor Dijanović

Članak je dio niza "Utjecaj korona-krize na promjene u međunarodnim odnosima", a objavljen je u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena Autora.

Sponsored

Is she the most Beautiful Woman in the World?

Healthy Woman Mag

Top 30 Most Beautiful Women in the World

cosmowomens.com

Oprah's Mansion Cost \$90 Million, And This Is What It Looks Like

AlphaCute

Do You Speak English? Work a USA job from home in Croatia

Work from Home | Search Ads

Robert Redford's Daughter Is Probably The Prettiest Woman Who Ever Existed

Healthy George

Ali MacGraw Is Almost 85, Try Not To Smile When You See Her Now!

CosmoHealthyMag